

**Areal og samfunnsutvikling
NIV4****Saksframlegg**

Arkivsak: 21/296
Dokumentnr: 5
Arkivkode: FA-K1
Saksbeh: Karstein Grongstad Lona

Saksnummer	Utvalg/komite	Møtedato
017/23	Hovedutvalg for plan og utvikling	02.05.2023
031/23	Narvik kommunestyre	11.05.2023

Opprettelse av verneområde etter naturmangfoldloven

Jeg viser til merknadene og vil foreslå følgende

Innstilling:

1. Kommunestyret ber Klima- og miljødepartementet ta initiativ overfor Statsforvalteren i Nordland om å legge fram forslag til nasjonalpark for området Bukkedalen – Nevra – Rundfjellet jf. naturmangfoldlovens § 35. Kommunestyret viser til vedlagt forslag om verneområde.
2. Kommunestyret forutsetter at kommunen blir gitt anledning til å være en aktiv deltager i det kommende arbeidet, og at kommunestyret i Narvik blir holdt orientert.

Møtebehandling fra Hovedutvalg for plan og utvikling 02.05.2023**PLAN - behandling:**

Votering: Rådmannens forslag - enstemmig vedtatt

PLAN- 017/23 Innstilling:

1. Kommunestyret ber Klima- og miljødepartementet ta initiativ overfor Statsforvalteren i Nordland om å legge fram forslag til nasjonalpark for området Bukkedalen – Nevra –

Rundfjellet jf. naturmangfoldlovens § 35. Kommunestyret viser til vedlagt forslag om verneområde.

2. Kommunestyret forutsetter at kommunen blir gitt anledning til å være en aktiv deltager i det kommende arbeidet, og at kommunestyret i Narvik blir holdt orientert.

Møtebehandling fra Narvik kommunestyre 11.05.2023

KST - behandling:

Utsettelsesforslag fra AP, foreslått av Nathaniel Holan Larsen, Arbeiderpartiet
Kommunestyret ber om at forslaget til nasjonalpark sendes tilbake til administrasjonen og at det gjennomføres en høring før behandling i kommunestyret slik at berørte parter kan komme med innspill.

Votering utsettelse: Nathaniel Holan Larsens forslag - enstemmig vedtatt

KST- 031/23 Vedtak:

Kommunestyret ber om at forslaget til nasjonalpark sendes tilbake til administrasjonen og at det gjennomføres en høring før behandling i kommunestyret slik at berørte parter kan komme med innspill.

Rådmannen i Narvik,

Lars Skjønnås

Saken oversendes for behandling.

Ordføreren i Narvik,

Rune Edvardsen

Saksutredning:

Innledning

I forbindelse med vedtak av *Kommuneplanens arealdel 2017 – 2028* (heretter kalt KPA) den 02.02.2017 ble det bl.a. vedtatt et tilleggspunkt. Her bes administrasjonen utrede fremtidig etablering av nasjonalpark i området *Bukkedalen, Nevra og Rundfjellet*. Dette ble tatt med etter et innspill til KPA fra Naturvernforbundet i Narvik om å opprette et verneområde i dette området. Med bakgrunn i dette vedtaket har Areal- og samfunnsutvikling (heretter kalt ASU) forsøkt å belyse ulike forhold med hensyn til etablering av en nasjonalpark i området.

Naturmangfoldloven og bestemmelser om vern

Kongen i statsråd fastsetter det enkelte verneområde, jf. §§ 35 til 39, ved forskrift. I forskriften angis verneområdets formål, herunder hvilke natur- og kulturverdier vernet skal ivareta og den tilstand som ønskes oppnådd med vernet, verneområdets grenser, berørte

eiendommer og bestemmelser om bruk av området. Verneområdets geografiske utstrekning skal samsvare med verneformålet. Ved avgrensing av verneområdet skal det legges vekt på å ivareta økologiske funksjoner av betydning for verneformålet og økosystemets tåleevne mot ytre påvirkninger.

Det juridiske grunnlaget for vern av områder som er aktuelt å nytte for Bukkedalen – Nevra - Rundfjellet, vil være bruk av naturmangfoldlovens bestemmelse i § 35 om nasjonalparker:

Nasjonalparker opprettes for å ta vare på større naturområder som inneholder særegne eller representative økosystemer eller landskap og som er uten tyngre naturinngrep, jf. naturmangfoldloven § 35. Sentrale motiver ved vern av nasjonalparker er ivaretagelse av villmarkspregede områder, intakte økosystemer, også slik at de kan være tilgjengelige for enkelt friluftsliv. Kulturminner kan inngå som tilleggsbegrunnelse i verneformålet. I områder med samiske interesser er det tatt inn at formålet også omfatter bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

I nasjonalparker skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet. Det innebærer at nasjonalparker skal ha et strengt vernnivå. Forskriften skal verne landskapet med planter, dyr, geologiske forekomster og kulturminner mot utbygging, anlegg, forurensning og annen aktivitet som kan skade formålet med vernet og sikre en uforstyrret opplevelse av naturen.

Samtidig med vernevedtaket skal det som utgangspunkt legges frem et utkast til forvaltningsplan for området.

Nasjonalparker kan opprettes både på privat og offentlig grunn. Store verneområder sikrer komplekse økosystem og er en viktig faktor i arbeidet med å hindre utrydding av planter og dyr nasjonalt og internasjonalt. Nasjonalparkene sikrer også store områder for utøving av friluftsliv, naturopplevelse og rekreasjon.

Forholdet til kommunale planer

Kommunene er sentrale samarbeidspartnere i verneplanprosesser, og det er viktig å vurdere vern i medhold av naturmangfoldloven i sammenheng med andre planer og aktivitet i kommunene. Det følger av naturmangfoldloven § 41 annet ledd at forholdet til spørsmålet om samtidig oppstart av kommunalt og regionalt planarbeid etter plan- og bygningsloven skal avklares med kommunen og fylkeskommunen. Hovedformålet med en tidlig kontakt med kommuner og fylkeskommuner er å avklare forholdet til pågående eller fremtidig arealplanlegging, slik at det kan vurderes om det er hensiktsmessig å samordne planleggingen etter plan- og bygningsloven og saksforberedelsen etter naturmangfoldloven i det aktuelle området.

Etablering av nasjonalpark

Naturmangfoldloven og bestemmelsene om etablering av nasjonalpark, er et virkemiddel som staten kan nytte i arealdisponering. Det er Statsforvalteren, Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet som er ansvarlige myndigheter for arbeidet med forberedelse av verneforslag etter naturmangfoldloven. Saksgangen for oppretting av nasjonalpark er kort oppsummert følgende:

- Klima- og miljødepartementet ber Miljødirektoratet sørge for at vedkommende Statsforvalteren starter arbeidet med et konkret verneforslag.
- Statsforvalteren starter verneplanarbeidet, tar kontakt med berørte parter og starter arbeidet med naturfaglige registreringer av verneverdier.
- Statsforvalteren skal så tidlig som mulig sammen med kommunen, fylkeskommunen og Sametinget gjennomgå aktuelle verneforslag, drøfte samarbeidsrutiner, og rutiner for informasjonsutveksling mv.
- Konsultasjon med samiske interesser.

- Utredninger om verneverdiene og innspill fra berørte parter brukes til å fremme et verneforslag. Berørte parter vil blant annet være kommunen, grunneiere, rettighetshavere, lokalbefolkning, friluftsrådet og andre organisasjoner med interesser for teamet.
- Verneforslaget sendes på høring.
- Innkomne forslag og kommentarer vurderes og innarbeides eventuelt i et revidert verneforslag.
- Endelig vedtak fattes av Kongen i statsråd.

Klima- og miljøverndepartementet har mange verneprosjekter på sitt bord. De har derfor lagt til grunn at de vil prioritere saker der kommunene tar initiativ til å starte en verneprosess. Den praktiske gjennomføring av planprosessen vil som hovedregel bli gjennomført av Miljødirektoratet, departementets underliggende organ for gjennomføring av nasjonal politikk innenfor departementets ansvarsområde.

Bukkedalen – Nevra – Rundfjellet nasjonalpark

I den vedlagte utredningen ligger en kartskisse som viser rådmannens forslag til området som skal foreslås til nasjonalpark. Foreslått området vil omfatte i overkant av 150 km².

Innenfor det foreslåtte området er det et 27 km² stort krigshistorisk landskap som i 2020 ble fredet.

Det er vesentlig at nasjonalparkens avgrensning og dermed randsone er nærmest mulig kjørevei eller merket sti, for at publikum så langt det er mulig har lett tilgang til å komme inn i nasjonalparken. En avgrensning som ligger langt fra og eventuelt utilgjengelig for publikum, vil hindre allmennhetens tilgang og dermed interesse for å besøke/benytte nasjonalparken.

Konsekvenser av opprettelse av nasjonalpark

Fritidsboliger/hytter:

- Eksisterende fritidsboliger innenfor verneområdet kan benyttes som før. Vanlig vedlikehold er tillatt.
- Utviding og ombygging av eksisterende bygninger, samt gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som går tapt ved brann eller naturskade vil være søknadspliktig.
- Oppføring av nye bygninger som ikke er avklart gjennom verneplanprosessen vil ikke være tillatt.

Tekniske inngrep:

- Drift og vedlikehold av vannkilder vil kunne ivaretas ved at det gis direkte unntak i verneforskriften, eller ved at området tas ut av nasjonalparken.
- Tyngre tekniske inngrep vil ikke være tillatt i nasjonalparken. Eksempelvis veier, vannkraft, vindmøller, hytteanlegg, kraftlinjer o.l.

Beite i utmark:

- Vil kunne foregå som før.
- Nødvendige tiltak som gjerdning, gjeterbuer e.l. må avklares i verneprosessen. Slike tiltak er søknadspliktige.

Friluftsliv:

- Bruk av området til friluftsliv og ferdsel til fots vil være tillatt som før.
- Bærplukking vil være tillatt som før.

- Bygging av bruer og legging av klopper vil være søknadspliktig.
- Oppføring av skilt og merking av stier vil være søknadspliktig.

Jakt og fiske:

- Jakt, fangst og fiske vil ikke bli påvirket ved opprettelse av en nasjonalpark.

Organisert ferdsel:

- Organisert turvirksomhet til fots er tillatt så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.
- Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer om dette vil gå frem av forvaltningsplanen. Dette gir oss en mulighet til å styre organiserte turer i områder med slitasje ved å sette vilkår i dispensasjonen, eks. antall turer, trasevalg m.m.

Motorferdsel:

- Motorferdsel til lands, i ferskvann og i lufta under 300 meter fra bakken er forbudt.
- Det vil være direkte unntak for enkelte typer motorferdsel. Nyttekjøring som eks. transport til og fra hytter, oppkjøring av skiløyper m.m. vil være søknadspliktig etter både verneforskriften og motorferdselloven.

Hvilke muligheter vil en nasjonalpark gi:

- Bevaring av et unikt naturområde som vil være fritt for tyngre tekniske inngrep og som er av nasjonal interesse.
- Midler til informasjon og til tilrettelegging for ferdsel som ikke skader naturen.
- Mulighet for etablering av et nasjonalparksenter.
- Næringsliv, verdiskaping basert på natur og opplevelser.
- Mulig støtte til landbruksformål, f.eks. til gjerder, beitestimuleringstiltak, mm..
- Bedre sanitærforhold i nærheten av populære utfluktssteder.
- Naturbasert næringsutvikling og styrking av lokalt reiseliv i forhold til f.eks. selskaper utenfra.
- Bruk av området i skole/undervisning/forskning.

Forvaltning av nasjonalpark:

- Nasjonalparker forvaltes av et nasjonalparkstyre med representanter fra kommunene og fylkeskommunen. Det vil ansettes en nasjonalparkforvalter som er sekretær for nasjonalparkstyret, og følger opp vedtak som blir fattet. Det kan bli flere stillinger på sikt.
- Nasjonalparkstyret skal forvalte verneområdet innenfor rammene av verneforskriften.
- Nasjonalparkstyret skal også forvalte de økonomiske midlene som gis til nasjonalparken.

Økonomi

Nasjonalparkstyret vil årlig bli tildelt midler som kan benyttes til tiltak i nasjonalparken. Rammen for midlene vil fastsettes av Miljødirektoratet og ut fra årlige bevilgninger over statsbudsjettet. Midlene kan blant annet benyttes til:

- Informasjonstiltak.
- Tilrettelegging i nasjonalparken og i randsoner til parken (innfallsporter).
- Skjøtsel av kulturlandskap, eks. rydding av skog, tilrettelegging for beiting m.m.
- Skjøtsel av kulturminner i samråd med kulturminnemyndigheter.
- Sikring av stier, eks. klopplegging, terrengforsterking eller andre kanaliseringstiltak for å hindre erosjon og skade på vegetasjonen.

Det finnes flere tilskuddsordninger hos Miljødirektoratet som omfatter verneområder. Midlene tildeles til forvaltningsmyndighet for det enkelte verneområdet. Målet med forvaltningen av verneområdene er å redusere truslene mot verneverdiene og å ønske folk velkommen inn for gode naturopplevelser. Strategien til Miljødirektoratet for å nå dette målet, vil være å prioritere tiltak som innretter seg mot en bedret tilstand i verneområdene. Dette vil være tiltak som innrettes mot trusselfaktorene for de aktuelle områdene, og slike tiltak kan være både skjøtselstiltak og tilretteleggingstiltak. For å sikre en god opplevelse for besøkende, vil Miljødirektoratet følge opp tiltak som er fremmet i besøksstrategier, og inkludert er bruk av merkevaren Norges nasjonalparker.

Rådmannens vurdering

I henhold til lovverket som regulerer etablering av verneområder, er det staten v/Kongen i statsråd som fatter det endelige vedtak om vern. Dette i motsetning til stort sett all annen arealdisponering i kommunen, der kommunestyret, med noen begrensninger, er planmyndighet og fatter vedtak om arealdisponering.

I kommunestyrets arbeid med den samlede arealdisponering, er det etter rådmannens oppfatning også en sentral oppgave å sørge for at vesentlige natur- og kulturmiljøkvaliteter innenfor kommunen blir tatt vare på for framtidige generasjoner. Rådmannens intensjon er at kommunen skal ta initiativ overfor statlige miljøvernmyndigheter om at forslag til verneplan blir utarbeidet. For rådmannen er det viktig å presisere at kommunen med et slikt initiativ ønsker mulighet til å delta i alle deler av den kommende prosessen. Miljødirektoratet har uttalt at kommunen i alle prosessens faser har mulighet til å avslutte prosessen med opprettelse av ny nasjonalpark.

Rådmannen mener at en opprettelse av en nasjonalpark i området Bukkedalen, Nevra og Rundfjellet vil være svært positivt for Narvik kommune. Det vil sikre et sammenhengende og særegent villmarkspreget område for fremtidige generasjoner, og det vil samtidig kunne bidra til økt friluftsliv, turisme og verdiskapning i regionen. Innenfor det foreslåtte området ligger allerede «krigshistorisk landskap i Narvikfjellene» som ble fredet i 2020. Det er grunn til å tro at publiseringen av filmen «Kampen om Narvik» som hadde premiere 25. desember 2022 vil skape ytterligere interesse for området og bidra til at det ligger muligheter for verdiskapning knyttet til dette.

Det foreslåtte arealet til nasjonalpark ligger i nærheten av eksisterende vindmøllepark på Nygårdsfjellet. Denne parken er foreslått utvidet i det pågående arbeidet med kommuneplanens arealdel. Det følger av naturmangfoldloven § 41 annet ledd at forholdet til spørsmålet om samtidig oppstart av kommunalt og regionalt planarbeid etter plan- og bygningsloven skal avklares med kommunen og fylkeskommunen. Hovedformålet med en tidlig kontakt med kommuner og fylkeskommuner er å avklare forholdet til pågående eller fremtidig arealplanlegging, slik at det kan vurderes om det er hensiktsmessig å samordne planleggingen etter plan- og bygningsloven og saksforberedelsen etter naturmangfoldloven i det aktuelle området.

Naturmangfoldlovens §49 omhandler utenforliggende virksomhet som kan medføre skade inn i et verneområde: «Kan virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov, innvirke på verneverdiene i et verneområde, skal hensynet til disse verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelse av om tillatelse bør gis, og ved fastsetting av vilkår». En utvidelse av arealet som avsettes til fremtidig vindkraftproduksjon er ikke et vedtak om utbygging, men det er likevel aktuelt å påpeke at en eventuell utbygging av vindkraft utenfor verneområdene kan påvirke verneverdiene negativt, og at det må være hensiktsmessig å trekke grensen for nasjonalparken godt utenfor vindkraftområdet.

Grensa til den foreslåtte nasjonalparken er satt om lag 1 km fra det foreslåtte vindkraftområdet i kommuneplanens arealdel. Med dette vurderer kommunen at randsonen mellom det planlagte vindkraftområdet og nasjonalparken er tilstrekkelig. Eventuelt må det vurderes senere i prosessen om grensa til nasjonalparken bør trekkes lengre fra det planlagte vindkraftområdet.

Rådmannen kan ikke se at det foreslåtte arealet til nasjonalpark kommer i konflikt med andre nåværende eller planlagte aktiviteter i kommuneplanens arealdel.

Innstilling

1. Kommunestyret ber Klima- og miljødepartementet ta initiativ overfor Statsforvalteren i Nordland om å legge fram forslag til nasjonalpark for området Bukkedalen – Nevra – Rundfjellet jf. naturmangfoldlovens § 35. Kommunestyret viser til vedlagt forslag om verneområde.

2. Kommunestyret forutsetter at kommunen blir gitt anledning til å være en aktiv deltager i det kommende arbeidet, og at kommunestyret i Narvik blir holdt orientert.

Rådmannen fremmer ingen alternativ innstilling.

Dokumentliste:

Vedlegg:

Utredning verneforslag Bukkedalen, Nevra, Rundfjellet